Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый
Кафедра гісторыка-культурнай спадчыны

УЗГОДНЕНА
Загадчык кафедры
__________Д.В. Герасімёнак
___”__________2022 г.

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта
__________Ю.М. Галкоўская
___”__________2022 г.

ВУЧЭБНА – МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

ТЭРЫТАРЫЯЛЬНАЯ ГЕРАЛЬДЫКА БЕЛАРУСІ

для спецыяльнасці 1-23 01 11 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць
(па напрамках)

Складальнік:
І.Н. Колабава, дацэнт кафедры гісторыка-культурнай спадчыны,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Разгледжана і рэкамендавана
на пасяджэнні Савета ўніверсітэта 21.06.2022.
пратакол № 12

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Складальнік:

Колабава І.Н., кандыдат гістарычных навук, дацэнт, дацэнт кафедры гісторыка-культурнай спадчыны УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Рэцэнзенты:

М.М. Елінская, кандыдат гістарычных навук, вядучы рэферэнт аддзела арганізацыйная работы, інфармацыі і выкарыстання дакументаў Дэпартамента па архівам і справаводству Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь

Кафедра археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін УО “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт” (пратакол №10 ад 11.03.2022 г.)

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрой гісторыка-культурнай спадчыны
(пратакол № 10 ад 19. 05 2022 г.)

Советом факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый
(пратакол № __ад____ 2022 г.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА	4
2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	6
2.1 План-канспект лекцый	6
3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	10
3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў	10
4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ	11
4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў	11
4.2 Пытанні для заліку	11
5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ	12
5.1 Вучэбна–метадычная карта вучэбнай дысцыпліны	12
5.2 Асноўная літаратура	13
5.3 Дадатковая літаратура	13

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Мэтай выкладання курса “Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі” з’яўляецца вывучэнне студэнтамі гісторыі ўзнікнення і фарміравання тэрытарыяльных гербоў на беларускіх землях.

Мэтавая накіраванасць курса “Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі” (курс па выбары) акрэслівае шэраг задач, вырашэнне якіх забяспечвае засваенне неабходных ведаў, уменняў і навыкаў.

У выніку вывучэння курса “Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі” студэнты павінны ведаць:

– прадмет даследавання тэрытарыяльнай геральдыкі;
– прыёмы і аб’екты даследавання тэрытарыяльнай геральдыкі;
– інфармацыйныя крыніцы ў дадзеным кірунку;
– гістарычныя ўмовы развіцця тэрытарыяльнай геральдыкі;
– методыку выкарыстання набытых ведаў у практыцы;

умець:

– выкарыстоўваць прыёмы і метады спецыяльных гістарычных дысцыплін;
– выкарыстоўваць даныя тэрытарыяльнай геральдыкі пры правядзенні практычнай і навуковай работы;
– праводзіць навуковую апрацоўку геральдычных калекцый;
– выкарыстоўваць інфармацыйныя крыніцы і найноўшыя навуковыя дасягненні айчынных і замежных даследчыкаў у дадзенай галіне ў практычнай рабоце.

Студэнты павінны *валодаць:*

– прафесійнымі навыкамі ў аналізу і выкарыстанні інфармацыйных рэсурсаў музеяў Беларусі;
– стварэннем інфармацыйных прадуктаў розных відаў па тэме курса;
– навыкамі музейнай кампаратывістыкі.

Дысцыпліна “Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі” непасрэдна звязана з такімі дысцыплінамі, як “Археалогія”, “Этналогія і этнаграфія Беларусі”, “Гісторыя Беларусі”, “Палеаграфія” і г.д.

Асноўнымі формамі навучання па дысцыпліне з’яўляюцца лекцыі і семінарскія заняткі, заданні для самастойнай работы студэнтаў.

Замацаванне атрыманых ведаў мае працяг пры праходжанні вучэбнай і вытворчай практыкі ў бібліятэчных і музейных установах краіны, у фондах якіх знаходзіцца адпаведная літаратура і геральдычныя калекцыі.

Пры вывучэнні курса “Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі” выкарыстоўваюцца сучасныя метады навучання і камп’ютарныя тэхналогіі.

Форма кантролю ведаў – залік.

Актывізацыі самастойнай работы студэнтаў у накірунку пошуку і выкарыстання ведаў, атрымання самастойнага вопыта вырашэння задач садзейнічаюць такія дзейсныя педагагічныя методыкі і тэхналогіі, як:

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

- гісторыка-тэматычны падыход;
- тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, дыялогі, абмен думкамі і інш.)
- метад аналізу канкрэтных сітуацый.

Засваенне вучэбнай дысцыпліны “Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі” павінна забяспечыць фарміраванне наступных акадэмічных, сацыяльна-асабістых і прафесійных **кампетэнцый:**

УК – 1 Валодаць асновамі даследчай дзейнасці, здзейсняць пошук, аналіз і сінтэз інфармацыі

УК – 5 Быць здольным да самаразвіцця і ўдасканалення ў прафесійнай дзейнасці

БПК – 8 Выкарыстоўваць тэарэтычныя і метадалагічныя асновы гісторыка-культурных і музеялагічных ведаў у дзейнасці сучаснага музея і бібліятэкі даследаванняўаб’ектаў культурнай і прыроднай спадчыны.

СК – 4 Выкарыстоўваць метады і дасягненні спецыяльных гістарычных дысцыплін для выяўлення, крытычнага аналізу і інтэрпрэтацыіі музейных крыніц.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

2. ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1 План-канспект лекцый

Раздзел I Агульная геральдыка
Уводзіны

1. Прадмет, задачы і крыніцы геральдычных даследаванняў. Гістарыяграфічны агляд.
2. Герб і яго функцыі. Класіфікацыя гербоў.

Вызначэнне геральдыкі як навуковай дысцыпліны.

Прадмет вывучэння геральдыкі і яе задачы.

Геральдыка тэарэтычная і практычная.

Геральдычная тэрміналогія. Этымалогія асноўных тэрмінаў (герб, геральдыка і інш.)

Сувязь геральдыкі з іншымі спецыяльнымі гістарычнымі дысцыплінамі (генеалогія, сфрагістыка, нумізматыка і інш.).

Музейныя геральдычныя калекцыі.

Крыніцы і даследаванні па беларускай геральдыцы.

Паходжанне гербоў. Этымалогія тэрмінаў герб, геральдыка.

Паходжанне гербоў. Сувязь гербоў з феноменам “рыцарства”, рыцарскія турніры, герольды.

Характарыстыка (на прыкладах) асноўны функцый гербоў – рэпрэзентацыі і распазнавання асобы.

Класіфікацыя гербоў.

Прыватнаўласніцкія (родавыя, прыватныя, асабістыя, сямейныя)

Тэрытырыяльныя гербы (дзяржаўныя, гербы тэрытарыяльна-адміністрацыйных і тэрытарыяльных адзінак).

Тэма 2 Складовыя часткі герба

1. Агульная характарыстыка складовых частак герба.
2. Асноўныя правілы распрацоўкі і апісання гербоў

Складовыя часткі герба: шчыт, шлем, начэлле, нашлемнік, карона, намітка, шчытатрымальнікі, аздобы, стужка, дэвіз, мантыя, засень.

Шчыт. Формы, поле. Падзелы шчыта.

Металы, футры, колеры (эмалі, фарбы, фініфці).

Метад умоўнай штрыхоўкі.

Выявы на шчыце. Геральдычныя (канстантныя і другасныя) і негеральдычныя (натуральныя, штучныя, фантастычныя) фігуры.

Выкарыстанне спецыяльнай геральдычнай тэрміналогіі.

Сімволіка колераў, металаў, футраў, негеральдычных фігур.

Шлем. Размяшчэнне. Выгляд. Афарбоўка.

Начэлле. Размяшчэнне. Прызначэнне.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Нашлемнік. Размяшчэнне. Асаблівасці адлюстравання.

Карона. Размяшчэнне. Тыпы карон. Шапка, тыяра, чалма, капялюш.

Намітка. Размяшчэнне. Асаблівасці афарбоўкі.

Шчытатрымальнікі. Размяшчэнне. Віды і асаблівасці.

Аздобы. Размяшчэнне. Прызначэнне.

Стужка. Размяшчэнне. Прызначэнне. Афарбоўка.

Дэвіз. Размяшчэнне. Змест. Мова.

Мантыя. Размяшчэнне. Асаблівасці афарбоўкі.

Засень. Размяшчэнне. Прызначэнне.

Гісторыя ўзнікнення геральдычных правілаў. Неабходнаць выкарыстання правілаў складання гербоў. Асноўныя геральдычныя правілы. Выключэнні з геральдычных правілаў. Прыклады выкарыстання правілаў і дазволеных выключэнняў з правілаў. Змены гербавых фігур, колераў, шляхі аб'яднанні гербоў і інш.

Правільнае апісанне гербоў. Прынцып паслядоўнасці і лаканічнасці. Выкарыстанне спецыяльных тэрмінаў (прыклады).

Прыклады апісання асобных частак герба.

Раздзел II Гісторыя развіцця тэрытарыяльнай геральдыкі Беларусі

Тэма 3 Тэрытарыяльныя гербы на беларускіх землях ў XIII – канцы XVIII ст.

1. Гісторыя фарміравання дзяржаўнага герба Вялікага Княства Літоўскага – "Пагоня".

2.Тэрытарыяльныя гербы – ваяводскія і гарадскія.

Паходжанне герба "Пагоня". Герб "Пагоня" – гістарычны сімвал Беларусі.

Тыпалагізацыя герба "Пагоня".

Фарміраванне дзяржаўнай сімволікі Вялікага Княства Літоўскага. Пісьмовыя і сфрагістычныя матэрыялы аб працэсе ператварэння тэрытарыяльнага герба "Пагоня" ў дзяржаўны герб Вялікага Княства Літоўскага.

Герб "Пагоня" у беларускай тэрытарыяльнай геральдыцы ў XIX – XX стст.

Герб "Пагоня" у абласной і гарадской геральдыцы Рэспублікі Беларусь у канцы XX – пачатку XXI ст.

Геральдычныя сімвалы адміністрацыйна-тэрытарыяльных і тэрытарыяльных адзінак Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай.

Ваяводскія гербы на тэрыторыі Беларусі.

Гарадскі герб як сімвал самастойнасці. Гербы беларускіх гарадоў.

Класіфікацыя выяў на гарадскіх гербах.

Гербы цэхаў і канфесіянальна-асветніцкіх рэлігійных брацтваў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 4 Тэрытарыяльныя гербы на беларускіх землях ў канцы XVIII – пачатку XX ст.

1. Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі пасля ўключэння ў склад Расійскай імперыі
2. Губернскія гербы. Змены ў гарадской геральдыцы.

Агульны агляд станаўлення і развіцця расійскай геральдыкі ў XVIII – пачатку XX ст.

Уключэнне беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі. Адміністрацыйна-тэрытырыяльны падзел беларускіх зямель.

Агульныя тэндэнцыі ў развіцці тэрытарыяльнай геральдыкі на тэрыторыі Беларусі ў складзе Расійскай імперыі.

Асноўныя пераўтварэнні тэрытарыяльнай геральдыкі Беларусі ў сувязі з уваходжаннем у расійскую геральдычную сістэму.

Новыя тэрытарыяльныя (губернскія, гарадскія) гербы.

Тэма 5 Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі ў 1918 – 1991 гг.

1. Дзяржаўная сімволіка БНР
2. Этапы фарміравання дзяржаўнай сімволікі БССР

Абвяшчэнне незалежнасці БНР (25 сакавіка 1918 г.). Устаўныя граматы БНР.

Гісторыя фарміравання дзяржаўнага герба і флага БНР.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця дзяржаўнай сімволікі на тэрыторыі Беларусі ў XX ст.

Кастрычніцкія падзеі 1917 г. Стварэнне савецкай атрыбутыкі. Дзяржаўны герб РСФСР. Дзяржаўная сімволіка БССР, Літоўска-Беларускай ССР .

Утварэнне БССР (1 студзеня 1919 г.). Герб БССР.

Стварэнне Літоўска-Беларускай ССР (27 лютага 1919 г.). Герб Літоўска-Беларускай ССР.

Аднаўленне БССР (31 ліпеня 1920 г.).

Герб СССР. Стварэнне СССР (30 снежня 1922 г.). Зацвярджэнне ЦВК Дзяржаўнага герба і сцяга СССР (6 ліпеня 1923 г.). Канстытуцыя СССР 1924 г.

Змены ў савецкім гербе ў 1936, 1946, 1956 гг.

Зацвярджэнне Дзяржаўнага герба БССР VIII Усебеларускім з’ездам Саветаў (11 красавіка 1927 г.). Унясенне змен у герб у 1938–1939, 1958 гг.

Тэма 6 Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі ў канцы XX – пачатку XXI ст.

1. Этапы фарміраванне дзяржаўнай сімволікі Рэспублікі Беларусь
2. Дзяржаўная геральдычная Рада

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Прыняцце Вярхоўным Саветам БССР Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай ССР (27 ліпеня 1990 г.).

Прыняцце Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь законаў “Аб Дзяржаўным сцягу Рэспублікі Беларусь”, “Аб Дзяржаўным гербе Рэспублікі Беларусь” (19 верасня 1991 г.).

Распад СССР (10 снежня 1991 г.). Рэферэндум 14 траўня 1995 г. Прыняцце новага герба Рэспублікі Беларусь.

Геральдычны Савет пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь (2002 г.).

Сучасная тэрытарыяльная геральдыка Беларусі.

Гербы адміністратыўна-тэрытарыяльных і тэрытарыяльных адзінак Беларусі. Класіфікацыя гарадскіх гербоў.

Дзяржаўны геральдычны рэгістр Рэспублікі Беларусь.

Закон Рэспублікі Беларусь “Аб афіцыйных геральдычных сімвалах” (2012 г.)

Тэма 7 Вексілалогія (агульны агляд)

1. Вызначэнне вексілалогіі як навуковай дысцыпліны
2. Гісторыя дзяржаўнага флага Рэспублікі Беларусь.

Вызначэнне вексілалогіі як навуковай дысцыпліны. Прадмет, задачы і крыніцы вексілалагічных даследаванняў.

Этымалогія тэрмінаў вексілалогія, сцяг, флаг.

Функцыі сцяга, флага.

Класіфікацыя сцягоў, флагаў.

Складовыя часткі сцяга, флага.

Сцяжны комплекс.

Заканадаўчая база і агульныя прынцыпы стварэння сцяга, флага.

Вексілалагічныя калекцыі.

Гісторыя фарміравання дзяржаўнага флага БССР, Рэспублікі Беларусь.

Характарыстыка асноўных этапаў гісторыі дзяржаўнага флага Беларусі (з 1919 г.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў

Семінарскія заняткі разлічаны на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу. Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай, рабіць неабходныя нататкі, імкнуцца да сварэння пэўных абагульненняў на падставе набытага фактычнага матэрыялу. Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіўме.

Семінарскія заняткі № 1

Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі ў канцы XX – пачатку XXI ст.

1.Законы "Аб Дзяржаўным сцягу Рэспублікі Беларусь", "Аб Дзяржаўным гербе Рэспублікі Беларусь" (19 верасня 1991 г.).

2.Рэферэндум 14 траўня 1995 г. Прыняцце новага герба Рэспублікі Беларусь.

3.Геральдычны Савет пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь (2002 г.). Асноўныя прынцыпы дзейнасці яго дзейнасці.

4.Закон Рэспублікі Беларусь "Аб афіцыйных геральдычных сімвалах" (2012 г.).

5.Алгарытм дзеянняў пры афармленні і зацвярджэнні дзяржаўнага афіцыйнага сімвала.

Літаратура

1.Аб афіцыйных геральдычных сімвалах: Закон Респ. Беларусь, 26 траўня 2012 г., № 384-З // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь. – 2012. – № 63, 2/1936.

2. Аб зацвярджэнні эталона Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь і Палажэння аб Дзяржаўным гербе Рэспублікі Беларусь // Збор указаў прэзідэнта і пастаноў Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь. – 1995. – № 17. – С. 7 – 10.

3. Адамушко, В.И. Гербы и флаги Беларуси / В.И.Адамушко, М.М.Елинская. – Мінск: Беларусь, 2006. – 253 с.

4. Адамушко, В.И. Современная геральдика Беларуси / В.И. Адамушко, М.М.Елинская. – Мінск: БелЭн, 2012. – 536 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ

4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа разлічана на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ, у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме (па выбару).

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай. Кантроль за выкананнем СРС адбываецца ў адпаведнасці з дадатковым раскладам.

1.Герб – помнік гісторыі і культуры.
2.Гісторыя паходжання і функцыі састаўных частак герба.
3.Скласці пералік асноўных правілаў па распрацоўцы герба.
4.Падабраць прыклады гербаў, якія адлюстроўваюць правілы па складанні гербаў.
5.Класіфікацыя тэрытарыяльных беларускіх гербаў.
6.Агульная характарыстыка развіцця беларускай геральдыкі ў канцы XVIII – пачатку XX ст.
7.Стварэнне савецкай геральдыкі (гербы РСФСР, СССР).
8.Гісторыя стварэння герба БССР.
9.Сучасная беларуская геральдыка.

4.2 Пытанні да заліка

1.Прадмет вывучэння геральдыкі і яе задачы.
2.Паходжанне і функцыі герба. Класіфікацыя гербоў.
3. Складовыя часткі герба. Агульная характарыстыка.
4.Шчыт – галоўная і абавязковая частка герба.
5.Падзелы шчыта. Агульная характарыстыка.
6.Метад умоўнага вызначэння эмаляў, металаў і футраў.
7.Класіфікацыя фігур на шчыце і іх характарыстыка.
8.Сімволіка негеральдычных фігур, колераў, металаў.
9.Правілы складання і апісання гербоў.
10.Гісторыя паходжання герба «Пагоня».
11.Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі XVI ст. – ваяводскія гербы.
12.Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі XIX ст. – губернскія гербы.
13.Гарадская геральдыка Беларусі XIV – XX ст.
14.Класіфікацыя гарадскіх гербоў Беларусі.
15.Гісторыя стварэння герба БССР.
16.Гісторыя стварэння герба СССР.
17.Дзяржаўная сімволіка Рэспублікі Беларусь.
18.Дзяржаўная Геральдычная Рада
19. Абласныя гербы Рэспублікі Беларусь.
20.Сучасная беларуская гарадская геральдыка.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5. ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ
5.1 ВУЧЭБНА–МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

(дзённае/завочнае навучанне)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	семінар. заняткі		
1	2	3	4	5	6
ТЭРЫТАРЫЯЛЬНАЯ ГЕРАЛЬДЫКА БЕЛАРУСІ					
Раздзел I Агульная геральдыка					
3	Тэма 1 Уводзіны ў геральдыку				падрыхтоўка і праверка электронных прэзентацый
4	Тэма 2 Складовыя часткі герба. Распрацоўка і апісанне гербоў	2		2	падрыхтоўка і праверка электронных прэзентацый
Раздзел II Гісторыя развіцця беларускай геральдыкі					
5	Тэма 3 Тэрытарыяльныя гербы на беларускіх землях у XIII–канцы XVIII ст.	2		2	падрыхтоўка і праверка электронных прэзентацый
7	Тэма 4 Тэрытарыяльныя гербы на беларускіх землях ў канцы XVIII – пачатку XX ст.				падрыхтоўка і праверка электронных прэзентацый
8	Тэма 5 Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі ў 1918–1991 гг.			2	падрыхтоўка і праверка электронных прэзентацый
9	Тэма 6 Тэрытарыяльная геральдыка Беларусі ў канцы XX – пачатку XXI ст.	2	2	2	падрыхтоўка і праверка электронных прэзентацый
10	Тэма 7 Вексілалогія (агульны агляд)			2	падрыхтоўка і праверка электронных прэзентацый
Разам		6	2	10	

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5.2 Асноўная літаратура

1 Вспомогательные исторические дисциплины [Электронный ресурс]: [учеб.] : / Г. А. Леонтьева, П. А. Шорин, В. Б. Кобрин ; под ред. Г. А. Леонтьевой. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : ВЛАДОС, 2015. – 380. – https://biblioclub.ru/index.php?page=book_red&id=429883.

2. Специальные исторические дисциплины: учеб. пособие / М. М. Кром [и др.]; сост. М. М. Кром. – 2-е изд., испр. – СПб : Дмитрий Буланин, 2003. – 638 с.

3. Цітоў, А. Сфрагістыка і геральдыка Беларусі: курс лекцый / А.Цітоў. – Мінск: Метад.-выд. цэнтр РІВШ БДУ, 1999. – 175 с.

5.3 Дадатковая літаратура

1. Аб афіцыйных геральдычных сімвалах: Закон Респ. Беларусь, 26 траўня 2012 г., № 384-З // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь. – 2012. – № 63, 2/1936.

2. Аб зацвярджэнні эталона Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь і Палажэння аб Дзяржаўным гербе Рэспублікі Беларусь // Збор указаў прэзідэнта і пастаноў Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь. – 1995. – № 17. – С. 7 – 10.

3. Адамушко, В.И. Гербы и флаги Беларуси / В.И.Адамушко, М.М.Елинская. – Мінск: Беларусь, 2006. – 253 с.

4. Адамушко, В.И. Современная геральдика Беларуси / В.И. Адамушко, М.М.Елинская. – Мінск: БелЭн, 2012. – 536 с.

5. Бурков, В.Г. Государственная геральдика и вексилология: Россия, СНГ, Европа, Америка / В.Г.Бурков. – СПб.: Эго, 2004. – 472 с.

6. Васільеў, Я. Як ствараўся герб БССР / Я.Васільеў, М.Камінскі // Маладосць. – 1970. – № 1. – С. 93–97.

7. Винклер, П.П. фон. Гербы городов, губерний, областей и посадов Российской империи. [Репринт. воспроизведение изд. 1890 г.] / П.П. фон Винклер. – М.: Планета, 1991. – 222 с.

8. Кобрин, В.Б. Вспомогательные исторические дисциплины / В.Б.Кобрин, Г.А.Леонтьев, Р.А.Шорин. – М.: Просвещение, 1984. – 208 с.

9. Цітоў, А. Геральдыка беларускіх месцаў/ А.Цітоў. – Мінск: Полымя, 1998. – 284 с.

10. Цітоў, А. Пячаткі старажытнай Беларусі / А.Цітоў. – Мінск: Полымя, 1993. – 239 с.

11 Цітоў, А. Сфрагістыка і геральдыка Беларусі / А.Цітоў. – Мінск: Метад.-выд. цэнтр РІВШ БДУ, 1999. – 175 с.

12. Черных, А.П. Геральдика / А.П.Черных // Введение в специальные исторические дисциплины. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С. 40–80.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ